

**SÓN DIFERENTS LES
SÍL·LABES DELS MITES**

El mite es pren com una manera d'explicar el món i donar sentit a la vida, paral·lela a les pròpies de la filosofia i la ciència. S'argumenta que no és una manera de pensar que correspongui necessàriament a les societats primitives, sinó que continua vigent actualment. Les indústries culturals són els agents principals a l'hora de generar les noves fabulacions i d'eleva a la categoria de famosos els artistes, polítics, reis i princeses, ...

La vigència del mite en la cultura contemporània

Jordi Berrio

2

Si hagués nascut a Roma, fa més de dos mil anys,
viuria en un Imperi, tindriem un esclau,
i àmfores al pati plenes d'oli i vi
i una estàtua de marbre dedicada a mi.

Els millors professor europeus

Manel

Un tità

Ha entrat al supermercat fent bona la dita filosòfica:

"la nostra vida és a dins d'una caverna".

Es diu que hi ha un camí a través del qual els homes arrossequen tota mena d'objectes o figures, i ell, s'ha presentat, com ho faria un mite grec, una divinitat gegantina anterior als déus.

És un fill de la Terra i del Cel,
un tità perfecte, un tità al que li toca,
innecessàriament, comprar per sobreviure
en un lloc grandíós obert per portes automàtiques,
que rendeixen cortesia a tan excepcional criatura,
venerada, pels segles, dintre de la religió olímpica.
Tot ha canviat a la seva entrada a tres quarts
d'una de la tarda. Tots els números vibraren.
Les caixes registradores s'aturaren un moment.
Totes les ofertes han deixat d'interessar.
Ell, però, no és conscient d'aquesta sobirania,
ni quan un alè d'aire condicionat i metàl·lic
el sorprèn prop de les begudes isotòniques.

El seu mite és la situació de la condició humana
i algú es pregunta, amb rigor filosòfic,
si la seva vida és una existència encadenada,
com la d'aquest tità als seus músculs de ferro.

Quan s'inclina lleugerament, quan l'ondulació
del seu cos mostra la corba praxiteliana,
s'insinuen, desvalguts, uns robustos bessons
en els pantalons de xandall sense cap logotip.
La seva samarreta transpirable, però, és de Nike.
Caldria que algú li expliqués que, en grec,
aquell nom era l'alada deessa de la victòria?

Allà, resten empresonats els seus bíceps
i abdominals, els dorsals, el tòrax,
ample com dos pans rodons de quilo.

És una nova classe d'heroi, cosmopolita
i camperol, a parts iguals, sense cap límit.
De què treballa? Què menja? Somia?

Quantes hores diàries dedica al seu cos
o quantes hores inverteix en si mateix?
Són molts els interessos? Podrà pagar-los?

Mentrestant, aquesta estàtua que camina,
impertorbable, admirable i admirada,
amb el seu botí de líquids hidratants,
pensa ja en la seva sortida a l'exterior.

Hom es pregunta com és possible que fugi tan fàcilment.

Veiem, en pagar, fregant un teixit de microfibra blava,
un volum dur i poderós de *la República* de Plató,
que governa a dins d'una motxilla simple i lleugera,
i que conté l'al·legoria d'aquell mite i caverna.
Sempre havíem pensat que els titans no llegien.
Cal saber també que el seu cos s'alimenta de lletres.

Discurs peripatètic d'un professor als seus alumnes cercant la seva motivació

Empeny un dia a un altre dia
i, a la fi, ha arribat l'hora.
Traieu bolígraf, llapis i enginy.
Ja teniu al davant la prova
que ha de provar la provatura
del cercle que us ha d'enquadrar un tros de vida
i pobre de qui no l'aprovi. Podria quedar-se a quadres!
Miserable qui no encerti la resposta.
Un avís: Heu de saber, alumnes meus,
benvolguts estudiants, que mai abans
cap dels que aquí foren convocats,
com avui ho sou vosaltres,
ha estat capaç d'acaronar l'excel·lència.
Podeu preguntar-ho a tots aquells que us han precedit,
l'exigència d'aquesta escola peripatètica
-encara que no queda res de la doctrina empírica i si,
cada cop més, de la tragèdia clàssica i diària.
Que el més rellevant esdevindria allò de patètic -
comença en temps remots i aristotèlics.
A tots aquells que ho intentaren en va,
que volgueren rondinar la glòria,
com avui la voleu rondinar vosaltres,
no us vull desanimar, els déus i les arts són testimonis.
Aixequiu la vista, l'esperit,
poseu en marxa totes les neurones,

Que treballin! Que s'aixequi tot!
Gran és la victòria; la derrota, grisa!
Aixequeu l'alegria, l'agudesesa,
que gran serà la joia si el resultat
és gran, com grans són aquests moments
que remembrareu per sempre i per sempre més.
Escriviu el vostre nom, els llinatges,
recordeu els vostres pares, els germans
-si els tinguéreu-, la família tota,
la sang que batega, com la vostra sang ara.
Recordeu de qui sou fills i els avantpassats.
Cau la pluja i fa vent afora,
però no ha de ser un mal auguri,
ans el contrari, toqueu-vos el cor,
que, amb tot això, el dia serà més recordat
-escriviu i escriviu, no paréssiu i torneu a escriure-.
La grandesa és ben prop, com la pròpia hora del pati.
Teniu el temps just, com els minuts de sorra,
com les hores de dígit i un sol d'hivern.
En acabar, arribarà la fama, l'honor,
haureu omplert una pàgina d'història,
haureu acabat essent estudiants modèlics.
No perdéssiu el temps, feu córrer la tinta,
canteu, al vostre interior, l'himne del triomf.
Que mai ningú no us pugui arribar a dir que
el vostre futur es quedà congelat en un full en blanc.

Ja no hi ha fletxes com les d'abans

És un Cupido cansat, però infantil,
amb ales vigoroses i de braços formosos,
que només viu per al llenguatge de les fletxes,
dels ulls coberts per mocadors de seda,
propagant l'amor com un virus vital.
Va fent sobreviure el llenguatge de les intuïcions,
de les oracions copulatives, subordinades a un cor,
vivint del verb present i fràgil com un dard,
somiament que, en un futur, no massa llunyà,
farà pretendre uns llavis rojos com el logo dels Rolling.

És un Cupido cansat, que prefereix la tasca ben sorda
de les conjuncions adversatives, la solitud sonora
d'una dubitativa coronada per tres punts suspensius...
Es pregunta, sent encara un infant, qui pugues heretar
la gràcia d'aquelles noves tecnologies que,
sense cap llançament, acaben per trencar el cor
d'aquests joves que només bateguen al ritme
d'una màquina de tacte fred i recarregable.
I es diu, a la fi, sense cap discussió,
que no vol créixer, veient el panorama.
Ell vol fer de l'amor una experiència,
res d'una ciència inexacta, sense remordiments.

Esperarà a què al gel li arribi l'hora,
a veure la freda esquela en unes lletres emotives,
el traç humà sobre la neu dels dies.

Que val la pena patir, si el cor pateix.

Poesia i mite

No és la inspiració
que salta des de la mà
fins els fulls.

És com el temor
a la nit, quan pots
veure els sons i les seves ombres silencioses.

Les paraules acompanyen
a l'home que les escolta.

La poesia és un mite
que ens fa fingir que la veritat
no és la veritat, sinó
una cosa que s'assembla a la vida.

La veritat no està en cap cosa,
tal vegada, però, les paraules la poden engendrar.

Aparellats

als afores arriben esgotats i lents certs automòbils
ocupa cadascun un tros de cel i indiferència
en allò que no se sap quan seran urbanitzacions
o simplement sòls urbanitzables
depèn del darrer Pla municipal i del veí
que fa anys no vol vendre aquell tros d'horta
on de jove regava les tomateres amb son pare
el professor de llengua castellana
amb una política independentista
el cantant de ranxeres del karaoke de moda
amb la caixera més *poligonera* del súper
el més gran traficant local de substàncies estupefaents
amb la filla gran del cap de la Policia
Reverté amb Gutiérrez
Gómez amb Espuny
Caballé amb Mas
i no necessàriament per aquest ordre
Plató afirmava que un home era dos elements
el seu cos i la seva ànima
el cos és l'automòbil que el transporta
l'ànima aquell cognom que el diferencia

Encantament

L'ampolla de vi blanc duia el nom de Circe.

Era diferent, amb un dibuix d'una figura que corria
amb peus humans i una melena de lleó als vents.

Vaig perdre el compte dels glops i els gots.

Tot era quiet fins que la veu em va cridar:

Si tornes a Ítaca, Ulisses, m'has dit que et dius, no?,

Et trobaràs amb una dona submisa,

la teva muller, crec que t'he escoltat dir el nom,

Penélope?, una dona que no ha parat de teixir

els rastres d'un amor sense carícies.

Jo t'ho donaré tot, faré de la teva odissea

un goig etern, seràs el meu rei

entre lleons i llops, nimfes gairebé nues

ballaran descalces als nostres peus.

Et demano que provis el meu encanteri!

Jo em dic Circe...

A punt hi era de caure en temptació,

quan, de sobte, un cambrer despistat

llençà al terra l'ampolla i la veu va cessar.

Temps després, en obrir la porta de casa,

entengué que Ítaca no parava tan lluny.

Penèlope ja dormia amb el llum encès.

Ícar

Es fonen al sol dels dies
les ales que els he anat dibuixant
a tots els records:
A uns, per a què emprenguessin el vol
fins jo hi era,
als altres, per veure si emigren
per sempre

Del dolor com a mite

El dolor no ens humanitza,
ni ens fa més nobles,
ni ens fa millors,
ni ens salva.

Res justifica el dolor,
ni res l'anul·la.

Mai no perdona el dolor,
ni en dies assenyalats,
ni en moments de joia.

Res crea el dolor,
ni res el trenca.

El dolor sempre ha existit,
ni els mites s'han lliurat
de la seva medicina.

I sempre ha tingut, ben preparat,
un bitllet d'anada i tornada,
un equipatge preparat a la porta.

Cap dels seus actes pot considerar-se definitiu,
ni cap és l'últim.

El dolor sempre pot ser més etern
i perllongar-se sense fatiga

al llarg dels segles

o ser, només, puntual. Una punxada.

El dolor estableix els marges d'un cos,

les seves fronteres i els seus límits.

En canvi, amb el plaer -s'ha de tenir clar-

aquell cos es desborda. I pot esdevindre un dolor més gran.

El dolor sempre va de la mà

de certa por. Tots dos es miren,

ruboritzant-se, com vells amants.

Fa temps que surten a les fotos

i mai no es mouen.

De les dones completament irresistibles

Les donzelles que estigueren a soles
llargues temporades, de grans,
són dones completament irresistibles.

Així són les sirenes.

Nedant sempre a contracorrent.

Algunes tardes les he vist moure's
per aigües tèrboles i fosques,
encantant, amb una veu prodigiosa i
un volum adient, la pell resseca
de naufrags sense mar ni sense illes.
Als matins, també, de tant en tant,
surten de l'aigua, deturant-se,
prop de la riba d'una platja
i fan créixer la nostàlgia
entre les ones més velles,
mentre prenent el sol
i ensenyen els seus cossos nus,
plens de cremes i operacions de melangia.

El destí

El meu germà petit es deia Miquel.

Va morir el dia dos de juny de 1966,
exactament, el mateix dia en què havia nascut
deu anys enrere. Un parell de setmanes abans
del seu accident i de deixar-nos, li preguntava
a ma mare: "Si jo no estic el dia del meu aniversari,
com ho celebrareu?" I el més important, va remarcar:
"On em fareu arribar els regals?"

Mon germà sempre havia estat un visionari.

També em digué aquell dia que jo escriuria aquest poema.
Fa uns moments ha estat al meu costat, dictant-me'l.

Aproximació a una geografia humana i a algunes de les seves
emocions

Qui ens va dir
que l'amor l'haviem
de col·locar prop del cor,

que l'odi en la profunditat
de les entranyes,

que la por a la gola
i en la tremolor dels dits,

que la caritat en la fondària
de les nostres butxaques foradades,

que la pressa
en tota l'extensió dels nostres peus.

Qui ens digué tot això,
no ens va dir on s'havia
de situar la indiferència
i les poques ganes de no fer res.

Els mites mai no han parat d'anar oferint emocions
al llarg de tota la geografia humana,
però alguna errada, s'entén, han acabat tenint
a l'hora del seu repartiment.

Dedicatòria

A la taxista de Barcelona que,
després d'una nit prou moguda,
de farra i de pecats inconfessables,
em va dur fins un hotel de l'Avinguda Diagonal,
mentre amb cara de son i arreglant-se,
compulsivament, les seves ulleres de pasta rosa,
em parlava dels seus fills adolescents
i de tots els problemes que li ocasionaven.

A la taxista que em va explicar
que feia ja més de dos anys que s'havia separat
i que vivia en un pis modest de l'Hospitalet
de Llobregat, al carrer Santa Eulàlia,
que aparcava el taxi a les vuit del matí,
i que, a partir d'aquell instant, li tocava
conduir les coses més feixugues de la seva existència.

A la taxista que no tornaré a veure mai més
i que va transportar la meva ànima
en alguns d'aquells moments en què la mort
no sembla ser una mala solució
per a algunes coses d'allò que ens toca viure.

A la taxista que em va fer creure,
mirant-la pel retrovisor de la matinada,
que Caront s'havia disfressat de femella
i que m'havia tret del regne d'Hades,
creuant el riu Aqueront i la llacuna Estigia,
per deixar-me a la riba d'una vida qualsevol.
Equivocant-se, naturalment, de camí, doncs,
allò que em va cobrar, aprofitant-se del meu estat,
fou, mortalment, abusiu.

Origen

Aquí el tens. Vol ser etern.

Vol ser cantat pels segles dels segles.

Únic entre més d'un milió creats en prop d'una hora.

Pretén formar part d' una mena de Bíblia

de versos i paraules.

Inevitable. Sublim. Fràgil. Tocat per la gràcia

dels déus i la bellesa.

Vol ser un poema.

Després li donaràs la volta,

observaràs el seu codi de barres,

i la inscripció que resa,

en llengua anglosaxona,

Made in China.

Mujer fumando

Algú li va explicar que, amb aquells pits descomunals,
podria amamantar, alhora, tres o quatre homes poderosos,
pensaren en Hèrcules, Samsó, en algun cèsar romà,
o en el més vell dels set nans de Blancaneus.
Que podria, amb les mans, prémer els cocos, per exemple,
per acabar obrint-los, com si res,
o amb els dits, qualsevol fruit sec, ametlles, avellanes,
o els secrets d'una caixa de Chanel.
Ningú diria que amb una pell tan blanca,
amb uns ulls tan tendres i amb aquell posat angelical,
que entre tanta corba, les carns desbocades,
els llavis molsuts i invertebrats, sense saber-ho,
pugues acabar convertint-se en temptació.

Un tal Botero la va banyar de bronze,
recolzada sobre una mena de catre,
amb les natges al cel, com dos melons de moro,
li va posar una cigarreta entre els seus dits
-amb compte de què no l'esmicoles-, per fer
més plaent l'espera, com si algú, a la fi,
pugues donar-li foc i una xerrada,
convertint-la, mentrestant, en escultura,
per fer d'aquell moment un goig complet.

Un anònim va pagar per ella més d'un milió de dòlars.

L'escena tingué lloc a Nova York,

d'això ja fa uns quants anys.

Es desconeix, a hores d'ara, si la dona fuma negre o ros,

o si fuma ja, simplement, entre tanta restricció,

o si els seus dits, les seves dents, l'ànima tota,

continua tenint l'esplendorosa exactitud d'aquelles formes.

Beatus ille

Senyor,

Exposo:

Tenint en compte que un home i una dona,
escapant del brogit d'allò urbà,
seguint la fórmula horaciana de versos sense dígit,
surten de dos punts divergents,
dispersos en un pla, carregat de cims emocionals,
d'aquest delta que presenta la suma
de dos llocs que no guarden relació entre ells,
i que, a la velocitat de l'entusiasme,
es posaran a l'aigua per trobar-se en primavera,
escoltant l'arribada de les garses,
d'allí a la vora, el sol sobre la fusta dels viviers.

Suposant llavors que les seves trajectòries,
entre tanta extensió i alguns canyars,
siguin completament irregulars,
cadascuna, això sí, al seu gust i a la seva manera,
calculant, si cal amb la lògica i les ganes,
el lloc on, a la fi, s'haurien de trobar
per fer, d'aquell xoc grandios, un esplendor
il·limitat de les seves mirades, dels seus llavis,

Sol·licito,

Que tinguin a bé inundar tots els canals,

les llacunes, tots els quadros d'arròs,

les terres i les ombres amb l'aigua dels dies,

per a què aquest home i dona acabin trobant-se

en la intersecció dels seus somnis,

en les coordenades que marquen cor i desitjos,

"feliç aquell" moment en què això sigui complet.

L'ordre dels mites

Tot era repartit des del principi.

A un tità grandíós, un llibre de Plató i beguda isotònica

A l'arenga d'un professor, que no siguin patètics els alumnes

A les fletxes de Cupido, tantes punxades d'amor

A la veritat, que no ens digui més mentides

Als aparellaments, que la suma d'un més un no siguin tres

A la temptadora Circe, un cambrer que no trenqui cap ampolla

A Ícar, l'energia del sol sense rebuts

Al dolor, no saber on viu, ni el seu telèfon

A les dones completament irresistibles, els homes que no posen resistència

Al destí, que s'equivoqui de tant en tant

A la geografia humana, un plànol d'emocions i sentiments

A la taxista de Barcelona, un plànol del regne d'Hades

A l'origen, que també s'equivoqui i que ens faci creure que tot ens pertany

A una dona fumant, una capsa de mistos a la vora

A l'home i la dona, que trobin el seu espai en el seu delta

A l'atzar, totes les altres coses i les que es vulguin entendre en tot
aquest recull de poesia